

Köyhyyden kasvot – monipuolinen johdatus globaaliin diakoniaan

Godwin Ampony, Martin Büscher, Beate Hofmann, Félicité Ngnintedem, Dennis Solon & Dietrich Werner (toim.)

International Handbook on Ecumenical Diakonia: Contextual Theologies and Practices of Diakonia and Christian Social Services – Resources for Study and Intercultural Learning. Oxford: Regnum Books International. 2021. 715 sivua.

International Handbook on Ecumenical Diakonia: Contextual Theologies and Practices of Diakonia and Christian Social Services – Resources for Study and Intercultural Learning (2021) on globaali katsaus ja johdantoteos diakonian teologiaan ja menetelmiin eri kirkkokunnissa ja kristillisissä yhteisöissä. Teos sisältää 104 artikkelia, joiden kirjoittajat tulevat eri maista ja maanosista aina Aasiasta Afrikkaan, Eurooppaan, Amerikkoihin ja Oseaniaan. Diakoniaa ei kirjassa rajata vain jonkin tietyn kristillisen kirkon tai yhteisön tehtäväksi, vaan sitä lähestytään erilaisista kristillisistä suuntauksista käsin. Lukijalle kirjan fokus ja otsikossa mainittu ”ekumeeninen diakonia” eivät välttämättä heti aukea kirjan moninaisuuden ja keskenään eri tasoisten artikkeleiden takia: ekumeenista diakoniaa saa hakea rivien välistä, sillä monet kirjan artikkeleista kuvaavat diakoniaa paikallisissa konteksteissaan.

Kirja koostuu neljästä osasta, joista ensimmäinen käsittelee diakonian teologiaa tai teologioita. Toinen osa kuvaa diakonian profilia eri kirkkoissa ja sosiaalisissa ympäristöissä. Kolmas osa luotaa diakonian ajankohtaisia suuntauksia ja kehityskulkuja, ja neljäs sukeltaa diakonian käytännön menetelmiin. Tässä tekstissä keskityn teoksen kolmanteen osaan, joka ruotii diakonian haasteita ja mahdollisuuksia nyt ja tulevaisuudessa. Käsittelem seuraavaksi kolmea artikkelia (53, 54, ja 55) jotka tarttuvat köyhyyteen ja syrjäytymiseen diakonian aikalaishaasteena Ruandassa, Iso-Britanniassa ja Kiinassa. Artikkelit kuvaavat köyhyyttä ja eriarvoisuutta kolmessa eri maassa ja maanosassa tarjoten samalla näkökulmia siihen, miten köyhyyteen vastataan diakonian näkökulmasta.

Artikkelissa 53 (*Diaconia and Poverty Reduction: Diaconia and the Poor in the Presbyterian Church in Rwanda*) väitöskirjatutkija Mathilde Umuraza

Wuppertalin teologisesta korkeakoulusta Saksasta lähestyy köyhyyttä ja diakoniaa Ruandan presbyteerisen kirkon näkökulmasta. Ruandan presbyteerinen kirkko tekee työtä köyhien auttamiseksi paitsi jakamalla materiaalista apua ja vierailamalla vähempiosaisten luona myös tekemällä työtä yhteisöjen kehittämisen (*community development*) eteen. Yhteisöjen kehittämisessä tärkeäksi teemaksi on viime vuosina noussut ”voimaantuminen” (*empowerment*) jonka nojalla haavoittuvaisessa asemassa eläviä pyritään ”valtuttamaan” oman elämänsä aktiivisiksi toimijoiksi sen sijaan, että heidät nähtäisiin vain auttamisen ”kohteina”. Vaikka yhteisöjen rakentaminen ja yhteisöllisyys ylipäättään ovat trendikkäitä ilmiöitä niin Ruandassa kuin laajemminkin, Umuraza päättää artikkelinsa muistuttamalla, että diakoniassa on lopulta kyse ”pienen ihmisen” asiasta. Diakonia ei ole kirkkoa tai yhteisöjä varten, vaan heitä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Heikoimpien auttamiseksi kirkon tulisi osallistua myös vaikuttamistyöhön, jossa poliittisiin päättäjiin vedotaan rakenteellisten muutosten aikaansaamiseksi. Vastaavia kaikuja diakoniatyön paradigman muutoksesta on nähtävissä esim. Suomessa

Artikkeli 54 (*Poverty in the Midst of Wealth and Social Exclusion as a Diaconal Challenge – Reflections on Responding to Household-debt in the UK*) on Durhamin yliopistossa apulaisprofessorina työskentelevän Andrew Ortonin käsialaa. Hän kuvaa köyhyyttä brittikontekstissa sukeltaen paikallisten ihmisten kokemuksiin velkaantumisen ja sosiaalisesta syrjäytymisestä. Iso-Britanniassa suhteellinen köyhyys merkitsee paitsi tulojen riittämättömyyttä, myös kokemusta ulkopuolisuudesta ja eriarvoisuudesta: köyhällä ei ole varaa eikä siten mahdollisuutta osallistua valtakulttuuriin ja sen kulutukseen pohjautuvaan elämäntapaan. Artikkelissa käytetyssä tutkimusaineistossa osa köyhistä sanoittaa kokemuksiaan sosiaalipoliittisessa viitekehyksessä etsien syitä ja selityksiä kokemalleen ulkopuolisuudelle. Osa kristityistä vastaajista edustaa myös niin kutsuttua ”arkipäivän teologiaa” löytäessään yhteyksiä raamatunpaikkojen ja omien elämäkokemustensa välille. Orton summaa, että kirkkoisissa tulisi olla paremmat valmiudet kuulla ja analysoida köyhien kokemuksia eriarvoisuudesta, jotta kirkko tilana ja yhteisönä ”sulkisi sisäänsä”, sen sijaan että se vahvistaisi kokemusta ulossulkemisesta.

Artikkelissa 55 (*Social Exclusion of the Poor Amid a Wealthy Society – Diaconal Challenges in Hong Kong*) Hong Kongin Luterilaisen Teologisen seminarin apulaisprofessori Kenneth Tsang lähestyy köyhyyttä ja syrjäytymistä kiinalaisesta kontekstista. Sosiaalinen syrjäytyminen on voimakkaampaa

Hong Kongin kaltaisissa, urbaaneissa ja hyvinvoivissa ympäristöissä, joissa köyhyys erottaa ja etäännyttää ihmisiä toisistaan. Tsang määrittelee diakonian ulottuvuuksiksi inklusion, osallistumisen, voimaannuttamisen ja vieraanvaraisuuden (*conviviality*). Kirkkojen maailmanneuvostoon viitaten hän peräänkuuluttaa niin kutsuttua marginalisoitujen diakoniaa, ei ”diakoniaa marginalisoiduille”. Tsangin mukaan kirkkojen tulisi antautua vahvemmin kriittiseen itsereflektioon ja pohtia, onko niiden toiminta todella integroivaa vai kenties yhtä etäännyttävää kuin se yhteiskunta, jossa ne toimivat.

Edellä käsitellyt artikkelit valottavat köyhyyden kasvoja erilaisissa maantieteellisissä, kulttuurisissa ja sosiaalipoliittisissa konteksteissa. Ne kertovat yhtäältä köyhyyden kontekstuaalisuudesta sekä toisaalta sen holistisuudesta – köyhyys satuttaa ja koskettaa yksilöitä, väestöryhmiä, kirkkoja ja kristillisiä toimijoita niin kehittyvissä kuin kehittyneissä maissa. Eri kirkot ja kirkkokunnat tunnistavat köyhyyden julmuuden ja haavoittavuuden, mutta tavat köyhyyden lievittämiseen vaihtelevat kontekstista riippuen.

Jokainen artikkeli peräänkuuluttaa loppusanoissaan kriittisen, jopa poliittisesti orientoituneen työotteen vahvistamista diakonian kentällä; sen sijaan, että köyhiä autetaan tarjoamalla heille vain vähimmäistä suojaa kuten vaatteita ja ruokaa, kirkkojen ja diakonisten yhteisöjen tulee myös aktiivisesti haastaa vallitsevat olosuhteet ja pyrkiä taistelemaan niin kutsuttua ”rakenteellista syntiä” vastaan. Diakonian tehtävä ei siten typisty vain auttamiseen, vaan myös köyhyyden juurisyyden kitkemiseen. Kirja sopii luettavaksi myös luterilaisessa, suomalaisessa kontekstissa toimiville diakonian viranhaltijoille sekä diakoniasta kiinnostuneille maallikoille ja tutkijoille, sillä sen eri artikkelit löytävät kaikupohjaa myös kotimaisesta kontekstistamme. Tätä kautta kirkastuu myös diakonian ekumeenisuus, josta otsikossa mainitaan; lähimmäisenrakkaus on kaikkialla kristittyjen yhteinen tehtävä.

Rosa Huotari